

ПЛАНИНАРСКО-СМУЧАРСКИ САВЕЗ ВОЈВОДИНЕ

Нове́мбар 2006.

ГОДИНА: IX; Број 55

ПУТНИК

**ИНФОРМАТИВНИ БИЛТЕН
ПЛАНИНАРСКО-СМУЧАРСКОГ
САВЕЗА ВОЈВОДИНЕ**

Масарикова 25

тел/фах: 021/6572-063

21000 Нови Сад

**ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК**

Миливој Ердељан

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК

Милорад Обрадовић

УРЕДНИШТВО:

Боривоје Вељковић, Љубомир
Попов, Владимир Банић, Исо
Планић, Гачуф Валтер

Текстове можете достављати на
e-mail: omilorad@Eunet.yu
PSSVojvodine@neobee.net

САДРЖАЈ

- 67 Конкурс за експедицију Брод
пик 2007.
Миодраг Јововић;
- 67 Песма вила са падина
Ивана Вујанов;
- 69 Бистри потоци Кучајских
планина
Љ. Станојевић;
- 71 Дебитант Владимир Рашковић
најбржи на најдужој стази
Аида Скакић;
- 72 Македонија и Албанија
*Александра Пивнички –
Вујичић и Драгана Кљајић;*
- 77 Вршачка трансверзала
Валтер Гачуф;
- 80 45 . Слет ЖПД Србије
Владимир Банић;
- 83 Бермет
Мирјана Вашут;
- 83 Повратак
Исо Планић;

SAJTOVI:

**PLANINARSKO-SMUČARSKI
SAVEZ VOJVODINE**

www.planinari.org.yu

pssvojvodine.on.neobee.net

PLANINARSKI MARATON

fruskogorskimaraton.on.neobee.net

ČOGORI 2007:

WWW.vojvodineanexpedition.net

k2_2007.on.neobee.net

VOJVODINEAN EXPEDITION

SERBIA

BROAD PEAK 2007.

**КОНКУРС ЗА УЧЕШЋЕ У
ВОЈВОЂАНСКОЈ ЕКСПЕДИЦИЈИ
БРОУД ПИК 2007. године**

Поштовани,

Планинарско-смучарски савез Војводине и наш организациони одбор, у оквиру припрема за успон на К-2, после успона на Гашербрум 1 и Гашербрум 2 у 2006. години, организује експедицију на Брод пик (8.047 м) у 2007. години. Проценили смо да је за успон на К-2 потребно имати најбоље и најспремније алпинисте из Србије. Стога и отварамо конкурс за учешће у овом пројекту за све заинтересоване у Србији, јер ће предност у експедицији на К-2 имати они који су били на врховима преко 8.000 метара или они који се укључе у експедицију на Брод пик.

КРИТЕРИЈУМИ:

- да је кандидат пењао смери теже од оцене 4;
- да кандидат има експедиционог искуства или учешћа у групним походима;
- да је кандидат спреман да се повинује интересу експедиције;
- *да кандидат може да обезбеди средстава за своје трошкове;*
- да кандидат има личну опрему (алпинистичку и за ниске температуре -40°C);

- да је здравствено, физички и психички способан за ванредне напоре, за шта може поднети доказ на захтев организационог одбора;
- да је спреман да се повинује одлукама вође експедиције;
- права учешћа на конкурс имају и сви остали који формално не испуњавају горе наведене услове, а сматрају да су својим пењачким, физичком спремом и опремљеношћу способни за екстремно пењање;
- Рок за пријављивање је до 31. децембра 2006. год.
- Време извођење експедиције: јун – јул 2007. године.
- Предност ће имати кандидати који су боравили на висинама већим од 7000 м.

Додатне информације:

majmi@eunet.yu и 063/561-504 -
Миодраг Јововић
063/589-873 - Миливој Ердељан
064/2599064 - Исо Планић

ПЕСМА ВИЛА СА ПАДИНА

Средином августа мала али одабрана група планинара одлучила је да тешко зарађене годишње одморе, уместо на мору, проведе на планини. А за пењачка уживања душу су дала управо црногорске планине: високе, кршевите, прави изазов за планинарење, а ту су и језера, катун, ливаде ...

Искусни планинар Зоран Грчић и његов тринаестогодишњи "колега"

Горан Зракић, чланови ПСД Железничар из Новог Сада, и истоимене магличке подружнице, одлучили су да освоје врхове Комова. За овај подухват требало им је доста воље и времена, а узбудљиво путошће, у коме су спавали и у катунима и у шаторима, започели су у Мојковцу.

Дакле, возом до Мојковца, па онда пешке, добро натоварени, по киши и магли, маркираном стазом до Планинарског дома "Џамбас". После кише и магле, наравно засјало је сунце, па су један по један "падали" делови одеће. Како су планинари овде веома "честита биљка", увек има љубазних мештана који умеју да намернике сврате на чашицу разговора ... а то се, према старом планинарском обичају, никако не одбија ...

Стаза до дома, на висини од 1432 метра, после пар ракија и није тако стрма, а поглед са једне од тераса на Мојковац завредео је свег труда. Тога дана, уморни од пута, попели су се на врх Мучница, 1809 метара, па онда, кад су већ "за путем" и на Турјак, висок 1912 метара. И доста, укупно 22 километара.

Следећег дана кренули су маркираном стазом испод врха Бјелогривац, високог 1970 метара, преко предивних боровњака и ливада, на којима су брали печурке сунчанице, од којих је увече испала баш лепа супица ... Негде предве-че спустили су се на Шишко језеро, код кога је организовано откупљивање боровница.

Колико се о природи води рачуна говори и податак да постоје две цене за откуп: једна нижа, за оне који боровнице беру чешљем, јер тиме уништавају и листове, па касније и насад, и друга, осетно виша, за оне који чувају боровнице и беру их рукама. Ту ноћ су провели уз ватрицу и шатор, и следећег дана кренули према другом малом језеру Шевар, затим на југозапад кроз катуне Рељина. Стазом на Гребенски пут, па до Црне главе (2.139 м) највишег врха Бјеласице, са које пуца поглед на Урсуловачко језеро. После обавезног сликања, крећу ка Зековој глави (2.117 м), где су се срели са групом пољских планинара. Ноћи се у еко кампу Врањак, па у рану зору настављају освајање Комова. По гребенском путу поред врха Клисура (1.821 м), преко Шеминог јавора поред врха Лиса (1.878 м) и на превој Трешњевик (1.573 м) па до планинарског катунa, власништва ПСД "Железничар" из Београда, последњи дан својевременог гостовања оставили су за Комове.

Опет гребенски пут, где пуца поглед на Љеворечки, Кучки и Васојевићки ком, за које легенда каже да су се на њиховим падинама дозивале виле. Стрме стене неискусним планинарима уливају страх, али су прави изазов за оне који воле висине. До врха Љеворечног кома стаза је узана и веома стрма, тако да се мора чешће одмарати. Са врха пут води наниже до Међукомља, па на Кучки ком

(2.497 м). До Васојевићког кома (2.461 м), за разлику од Љеворечког, води блага и лагана стаза, и на њега се често пењу и деца.

Велелепни врхови Црне Горе тако су убележили још два планинска имена која су имала храбрости и воље да се упусте у напорно, али лепо освајање.

Ивана Вујанов

БИСТРИ ПОТОК КУЧАЈСКИХ ПЛАНИНА

Смештено у малој котлини између обронака чији врхови допиру и до хиљаду метара, излетиште Грза се простире скоро три километара уз корито брзе и плаховите истоимене реке. Како би уживао у лепоти брзака и снази запенушане воде, човек је на овом месту дивљу планинску речицу укротио у зидано камено корито, преко кога су многобројни мостићи за пешаке, а дуж обе обале су поређане клупе за одмор.

Након шетње уз реку, можете да предахнете у хотелу Колиба. Године 2005. је реновиран и проширен, па сада има шездесет соба, салу за ручавање у два нивоа и пространу, делом наткривену терасу, са прелепим погледом који се са ње пружа.

Поред терасе је базен са пастрмком, па вам је одмах јасно да се ту припремају укусни рибљи специјалитети. Ипак, заштитни знак овог краја, барем када су гурмански

специјалитети у питању, јесте јагњетина, која се овде директно допрема са бачија на обронцима Кучајских планина. Јагњетина се спрема на више начина, најчешће испод сача или на ражњу. Уз квалитетно месо се као прилог служи кривовирски сир и кајмак. Пансион у Колиби кошта 1.200, а преноћиште 900 динара. Најчешћи посетиоци у хотелу су ђачке екскурзије, туристичке групе које обилазе манастире Раваницу, Манасију и Каленић, јер је до сваког одавде мање од 50 км. У време ловне сезоне, када Кучајске планине одјекују од пуцњава и лавеза паса, ловци се у Колиби одмарају и припремају за лов.

Преко пута хотела, чим пређете Грзу, налазе се спортски терени за фудбал, рукомет, кошарку, а на тој страни је и базен за купање. Тренутно је у лошем стању, али кажу да ће га ове године реновирати. Терене за спорт прекривене травом и делом у шумском хладу користе и бројне спортске екипе за своје тренинге. Одмах до хотела, идући узводно, налази се дечије одмаралиште. Сем у уређеним објектима за смештај и исхрану, малишани могу да уживају на пространом травнатом терену, начичканом справама за игру и забаву.

Од центра излетишта почиње пут којим се стиже све до самог извора речице Грзе. Дуж пута, са обе стране реке, велики је број викендица, које су, за разлику, од неких других места, уређене све од

реда, а својим живописним бојама и цветним баштама, употпуњују идиличну слику овог места. Свака од викендица има свој мост за прелаз преко реке.

На око два километра од центра се наилази на прво од два вештачка језера. Његова површина је скоро два хектара. Овде је бетонска брана, преко које иде пут, зајазила реку Грзу, па се у мирној води огледају висови Кучајских планина. Мир ремети тек покоји крупнији комад рибе који искаче изнад воде. Ако сте мислили да забаците удицу и окушате срећу, то вам неће поћи за руком, јер је на језеру забрањен риболов. Око језера су простране ливаде, које би једног дана могле бити идеални терени за камповање, краћи одмор или игру. У јесен се овде могу наћи дивље купине и шипурак, од којих неки праве укусно слатко или пак суше плодове и од њих кувају чај.

На самом крају пута је, са десне стране, Планинарски дом Јаворак, који су планинари из Параћина изградили 1949. године. Врата су овде свима широком отворена и у Дому могу да бораве сви којима затреба конач, без обзира на то да ли су планинари или су се овде затекли због нечег другог. Иако Дом споља делује мало запуштено, унутра је све чисто и уредно. Има шездесет четири лежја у собама различите "катеорије" – од оних са једним до оних у којима је дванаест кревета. Што је најзанимљивије, цена преноћишта у свим собама је иста – 200 динара. Ако желите и

храну, то чувару морате да најавите дан раније. Он ће вам спремити по жељи, а наједноставније му је да вам из оближњих колиба набави јагње. Каже да је овде јагњетина најјефтинија, само 160 динара за килограм живе ваге. Најчешћи посетиоци овог планинарског дома су планинари из београдских друштава, који овде проводе и по месец дана.

Код Планинарског дома престаје пут и почиње уска пешачка стаза која води до другог језера. Нешто је мање од првог, али занимљивије. Посебним каналом вода из њега се допрема до планинарског дома. На његовом крају се чује шум воде и таласа. То је, у ствари, извор речице Грзе, који је од језера виши двадесетак метара. Запонушана вода се из извора стропоштава право у језеро. Са десне стране врела је проређена шума са чистим изворима из којих, кажу, и данас можете слободно да пијете.

До Грзе се може стићи из два правца. Први је да се код Параћина искључите са аутопута Београд – Ниш, и скренете магистралним путем за Зајечар. Након 15 км ћете угледати путоказ за Грзу. Други правац користе зајечарски излетници, који доводе долазе преко Честобродице и до Грзе имају добар пут дужине 65 км. Многима ће излет покварити лош пут, јер од скретања са зајечарског пута до планинарског дома некадашњи пут од асфалта је сав у рупама. Када је

кишовито време, ту се створе језерца на путу, па треба пажљиво возити јер су рупе понегде дубоке и 30 центиметара.

Љ. Станојевић

**DEBITANT VLADIMIR
RAŠKOVIĆ NAJBZRŽI NA
NAJDUŽOJ STAZI**

Pesmom i igrom najmlađih članova KUD »Milica Stojadinović Srpkinja« u subotu su na fruškogorske staze ispraćani učesnici IV Bukovačkog maratona. Predstavnicima 30 planinarskih društava iz zemlje lepo vreme i prijatno druženje poželeti su i Marinko Popović, predsednik MZ Bukovac, i Borivoje Veljković, predsednik Planinarskog saveza Srbije, a nije izostao ni blagoslov mesnog sveštenika, oca Dragana.

- Osim članova planinarskih društava, Bukovački maraton redovno okuplja i pojedince, većinom učenike, ali i građane. Ove godine startovala su 483 maratona – izjavio je za GL Branislav Vjerg, predsednik PD »Vilina vodica«, organizatora manifestacije.

Velika većina je na staze krenula peške rešena da uživa u šumskoj hladovini. Manjina – njih 28 – maratonske staze prešla je biciklovima.

- Imali smo i jednog učesnika van svih kategorija: Šestomesečni Stefan je prešao stazu osnovnog maratona od

16 km u nosiljci – saopštili su organizatori.

TEK PO KOJI ŽULJ

Zavisno od pripremljenosti, ali i opremljenosti, maratinci su hodali ili trčali markiranim stazama različitih dužina. Najmlađi su odšetali do izvora Vilina vodica i vratili se u Bukovac, prešavši 7 km. Najviše učesnika je bilo na stazi Osnovnog maratona od 16 km (174), dok se 133 njih opredelilo za stazu Srednjeg maratona dužu 35,2 km. Na Velikom maratonu (47,8 km) učestvovalo je 87 planinara. Od svih evidentiranih na startu, samo 31 učesnik nije završio maraton. Nije bilo povređenih ni zalutalih, o čemu su brinuli kontrolori i čistači na stazama, ali, eto, nekima se jednostavno nije htelo da stignu do cilja.

Zalutalih nije bilo, ali su neki ipak malo skrenuli sa staze, najčešće zato što su se prvi put našli na nepoznatom terenu. Kritično je bilo samo kod restorana na Stražilovu, gde niko nije uočio tablu sa putokazom, pa su se »novajlije« oslanjale na pomoć iskusnijih maratona. Neki su u žurbi promašivali markaciju na račvanju staza, ali su se vrlo brzo snalazili i vraćali na pravi put.

Na kontrolnoj tački broj 4, kod Brankovog groba, dvojica biciklista su naglas razmišljala kako da savladaju serpentine do Stražilova.

- Idemo dijagonalom! – odlučili su i krenuli nizbrdo presecajući serpentine, dok su kontrolori

»tipovali« da li će dvojica hrabrih narednih nekoliko meseci provesti u horizontali, u gipsu!

DA SE OBUKU I ČITAJU

Tek koji minut više od 5 sati trebalo je Vladimiru Raškoviću iz PD »Medicinar« da pretrči 47,8 km velikog maratona. Time je rešio dilemu onih koji su pred start nagađali ko će ove godine biti najbrži. Za njim je stigao Uglješa Nikolić kao pojedinac, dok je Drago Boroja za svoj klub Asko Vidak iz Futoga osvojio treće mesto. Posle završene trke trojica najbržih su razmenjivala iskustva i savete oko treninga držeći u rukama skromne nagrade – diplome za plasman i majice sa logom PD »Vilina vodica«, poklon organizatora. Vladimiru je kao prvoplasiranom pripala i knjiga o Fruškoj gori, autora Aleksandra Damjanovića, dugogodišnjeg planinara.

Na stazi srednjeg maratona (35,2 km) najbrža je bila Marija Krstić. U cilj je ušla u 15,00 sati. I nju su organizatori obukli u majicu i poklonili joj knjigu.

- Staze smo zatvorili u subotu oko 23 sata. Time ovogodišnji maraton nije završen – ostalo je još da u nedelju obavimo i »Trošarinu«. To vam je kada se kontrolori i čistači okupe oko kotlića da potroše ono što je za njih ostalo od maratona – otkrili su organizatori.

Aida Skakić

МАКЕДОНИЈА И АЛБАНИЈА

Група од 36 планинара и туриста пошла је на промотивно туристичко и планинарско путовање кроз Македонију и Албанију 16. јуна 2006. године у 18 часова са паркинга испред Новосадског сајма. У групи су планинари и туристи из Новог Сада, Зрењанина, Кикинде, Вршца, Београда и Пожаревца. Друштво планинара углавном познато са разних планинарских акција.

Угодно се путује аутобусом и ујутро 17. јуна у 5 часова стижемо у Скопље. У Скопљу смо провели два сата у јутарњој шетњи. Обишли смо споменик Мајци Терези, добитници Нобелове награде за мир, прешли камени мост на Вардару, попели се на Тврђаву и уживали гледајући Вардар и цео град.

Након овог малог предаха крећемо преко Тетова и Гостивара према Охриду. Водич нам је направио изненађење и у подножју Националног парка Маврово посетили смо манастир Светог Јована Крститеља – Бигорског у подножју западне падине планине Бистра, на левој обали реке Радике. Манастир саграђен на бигру (стени) па отуда и назив, чувен по јединственом иконостасу – изрезбареном мотивима из Старог и Новог Завета. Грађен је кроз векове (XI – XIX) и под заштитом је Унеска.

Лаганом вожњом преко Дебра

и Струге стигли смо у Охрид и на самој обали Охридског језера сместили се у хотел "Бетон".

У недељу 18. јуна једна група остаје код манастира Свети Наум на Охридском језеру, а друга група (планинари – 21 учесник) одвезла се аутобусом у Национални парк Галичица, на истоименој планини, која дели Охридско и Преспанско језеро.

Стигли смо до превоја Ливаде на 1600 мнв одатле кренули пут највишег врха Галичице – МАГА-РО, на карти означеног са 2255 м.

Стаза прво прелази преко ливада, са благим успоном, а затим прелази преко снега до травнатог и стеновитог дела изнад 1900 мнв. Са гребена планине пружају се прелепи погледи на Преспанско језеро и планину Баба са врхом Пелистер 2601 мнв на југу, а на северу Охридско језеро и Охрид.

Група од 5 планинара због неадекватне обуће и недовољне кондиционе спреме одустаје од успона, а 16 планинара је након 2 часа и 30 минута са успутним задржавањем освојила врх Магаро који је на камену означен висином од 2245 мнв. На врху је група провела пола сата, сликала се, окрепила и потом се спуштала 1 сат и 30 минута до аутобуса. Време је било дивно, сунчано и идеално за успон.

У повратку смо посетили манастир Свети Наум на обали Охридског језера и изворима реке Црни Дрим. Свети Наум у својим недрима крије прелепи барокни

иконостас и фреске осликане изворним ношњама из Охридско-Преспанског региона са краја 18 века. У вечерњим сатима вратили смо се сви у хотел.

Четврти дан, 19. јун, после доручка, са локалним водичем одлазимо у разгледање Охрида. Охрид –балкански Јерусалим, град са 365 цркава и базилика у 19 веку, данас има више од 50 цркава отворених за службу. У деветом и десетом веку постаје центар словенске писмености када Климент Охридски оснива први универзитет у Европи и утврђује ћирилицу. Крајем десетог и почетком једанаестог века Охрид је био центар великог Самуиловог царства и важан хришћански центар специфичне црквене архитектуре (Св. Климент, Св. Софија, Св. Јован Канео итд.). Охрид је централна македонска туристичка дестинација и други административни центар после Скопља.

Обишли смо Самуилову тврђаву – горњи град, видели доста цркава – посебан утисак је оставила црква Св. Пантелејмона са моштима Св. Климента и мозаици на археолошким локалитетима две базилике. На мозаицима је приказана и свастика, симбол источњачке религије из предхришћанског периода, који је Хитлер употребио као нацистички симбол – кукасти крст. Након разгледања горњег града, напуштамо Охрид и крећемо ка Албанији.

Прва група - пионирска група

у Албанији! Земља која је годинама била затворена полако се отвара. Срдачан дочек на граници, на царини плаћамо по 10 евра граничну таксу, мењамо нешто евра за леке (1 евро = 120 лека), да нам се нађе, и настављамо пут према Елбасану.

Зауостављамо се код манастира Св. Јована Владимира (ШИН ЂОН), који је ту сахрањен и један је од наших првих светаца из десетог века. Манастирска врата су отворена, улазимо у порту, примећујемо уредну башту, али нигде никога нема. Улазимо сами да погледамо манастир. На зидовима висе иконе, нема фресака, иконостас врло скроман . У наосу су клупе где смо поседали, а водич нам читао текст о историјату манастира и Св. Јовану Владимиру чије се краљевство простирало од Дукље до Преспе, граничећи се са царством бугарског цара Владислава. Запалили смо свеће и наставили путовање даље према Драчу. Разгледамо успут Албанију и примећујемо пуно бетонских бункера – симбола Албаније из комунистичког периода. Касније од водича сазнајемо да их има преко 300000 и да никад нису коришћени у војне сврхе. Наш лист "Политика" објавио је 27. јуна о.г. да их има преко 700000. У сваком случају они ће још дуго остати симбол Албаније.

Кроз градић Каваје, који је у предграђу Драча, стигли смо у комплекс хотела на домак највеће

албанске луке и сместили се у хотел "Адриатик". Хотел је у боровој шуми, поред мора, са сопственом пешчаном плажом на којој су сунцобрани и лежаљке за госте. Море је плитко са песковитим дном, изузетно топло и неодољиво подсећа на Велику улцињску плажу. Ту је и велика башта у којој у вечерњим сатима свира музика. Све је јако пријатно и угодно.

Наредног дана, после доручка, са локалним водичем из Скадра Ћимијем (говори српски), отишли смо у место Круја, родно место Скендербега. Обишли смо стари град и тврђаву (замак) у коме је столовао Скендербег (Ђерђ Кастриот). Ту се сад налази његов музеј и који приказује време његове владавине Албанијом. У близини је и етнографски музеј са богатом понудом експоната. Испред је базар (чаршија) са понудом разних етно сувенира. У центру града је велики споменик Скендербегу у бронзи који га приказује на коњу. Два иста таква споменика налазе се, један у Тирани и други у Приштини.

Пут нас даље води у Тирану, главни град Албаније са 255.000 становника, према попису из 2002. године. Према истом попису у Албанији живи 3.108.000 становника, исламске вероисповести, а мањинске религије су православље и католичанство.

Панорамски разгледамо Тирану у којој за време Енвер Хоџе није смела бити зграда виша

од четири спрата. Сада је Тирана велико градилиште као и цела Албанија, где је најуноснији посао бављење грађевинарством. Одлазимо и на Sky Tower (Небеска кула) одакле из птичије перспективе посматрамо целу Тирану. У ресторану на врху куле пијемо кафу и окрећемо се заједно са рестораном (ресторан се обрне пун круг у току једног сата). Занимљиво је напоменути да је свака зграда друге боје.

Враћамо се у Драч у хотел и остатак дана проводимо купајући се у мору.

Следећег дана, 21. јуна, одлазимо на још један једнодневни излет до старог града Берат (четврти век пне.) а у повратку до манастира Арденице (укупно око 200 км). Берат се налази испод планине Томор, на реци Осум и познат је као град са 1000 прозора. Током своје историје мењао је имена, па се у периоду словенске доминације звао чак и Београд. У тврђави у Берату, у 200 кућа живи 1200 становника што је јединствено у свету. Тврђава је насељена у континуитету 2500 година. Некада је у Берату било 28 цркава, а данас их је остало 14. Град спада у веће православне центре на Балкану. Посетили смо музеј Онуфрија, иконописца из 14 века који се налази у Богородичиној цркви. Славу овог места пронела су широм Европе два Јеванђеља: Пурпурно из 6. века и Златно из 9. века, писана старогрчким језиком на јагњећој

кожи. Вековима су предмет интересовања разних истраживача. Данас се налазе у Државном архиву Албаније. Импресиван је и иконостас ове цркве из 1806. године, рад Наума де Стефана. Са тврђаве се пружа прелеп поглед и видик на реку Осум и град који живи на обе стране реке.

У повратку свраћамо у манастир Арденицу из 12. века посвећен Малој Госпојини, који има своје братство и још увек је активан. Фреске су конзервирани, потичу из 17. века, а још треба да се отклоне оштећења на самом манастиру.

Враћамо се у Драч, у хотел, и остатак дана проводимо у купању и шетњи.

Последња два дана боравка у Албанији су остала за Скадар и Проклетије.

Скадар не оставља тако сјајан утисак као Драч – на улицама има доста прашине, тротоари су врло оштећени, па приликом кретања треба бити врло обазрив. На улицама Скадра се ипак може видети да је Мерцедес најпопуларнији аутомобил и главни статусни симбол.

У Скадру почињу дилеме: да ли разгледати Скадар или се пењати на Проклетије. Сећање на нашу прошлост и песма "Зидање Скадра на Бојани", већину опредељује за останак у Скадру у хотелу "Аргенти", разгледање града и уживање у чарима Бојане и Скадарског језера. Осам планинара се одрекло свега овога и одлучили

су се за успон на Проклетије – Несрећне планине како их зову у Албанији. У 16 часова 22. јуна минибусом са водичем планинари су кренули пут Проклетија. Возимо се три и по сата. Пут лош, отскачемо и тумбамо се по минибусу као кромпири. Амбиси и провалије у недођији Проклетија да се следи крв у жилама! Пут узан, аутобус са пола точка "чепа" провалију, лети преко рупа, кроз зид од снега, преко потока.

СТИЖЕМО У ТЕТИ, област са шест засеока и 900 становника. Још педесетак минута војње до куће нашег локалног водича. Домаћини нас нуде сиром, ракијом млеком и кафом. Спавамо на спрату куће на патосу. Око нас лебди мукла тишина дивљине, мирис овчијег сира и неизвесност "шта нас чека сутра?". Буђење у три и тридесет, паковање и припрема за повратак минибусом до Тетија, путем поред и преко планинске реке. Почиње да се раздањује. Сунце је негде иза планина. Изнад нас само сивило неба, око нас јутарња измаглица и хук реке.

У пет часова полазимо пешке ка Околу, последњем засеоку са пар разбацаних кућа крајем колског пута (да ли је овде крај света?). Још увек смо на 750 мнв. Сат времена идемо "чобанском" стазом, кроз ниску борову шуму и преко ливада до озиданог извора ледене воде – последњег трага цивилизације.

Краћа пауза. Пробудили смо планинара из Пољске, чији је

шатор поред извора. Опомиње нас да је стаза под ледом, да има глечера, процепа, да се снег топи и да будемо обазриви.

Почиње успон. Пењемо се узаном, стрмом необележеном стазом, по стенама, без осигурања. Са наше леве стране су провалије које не враћају ехо баченог или откотрљаног камена. Без дна.

Превој на 2000 мнв: ниско растиње и макија. Додиремо први снег. Из стене извире ледена вода – последњи извор за освежење и снабдевање водом. Правимо паузу. Гледамо на сурове околне планине, чији врхови, као зуби тестере, стоје сваки за себе, оковани снегом и ледом. Далеко, испод наших ногу, мале тачкице – куће села Окол. Једино живо биће које смо срели на тој висини је црно-наранџасти даждевњак.

Крећемо ребеном ка Маја Језерцу. Десна страна планине је оштро отсечена, лева дугом стрмином завршава у котлини. Виде се остаци напуштеног катуна. Пети сат успона. Долазимо до првог глечера. По траговима "првог" који петом разбија лед и прави "стазу", прелазимо глечер обазриво, један по један.

Даље се пењемо и газимо по сипару. Опет глечер. Опаснији, стрмији, дужи...Водич Нике нам "показује" како изгледа кад се оклизнеш, како треба кочити и како нациљати стену изнад провалије за заустављање. Тајац. Свако размишља за себе и тражи најбезбеднији део за прелаз

гледера. Раштркали смо се по планини. Једни праве паузу на стењу, други већ прелазе следећи гледер. Сунце је на појединим местима раскравило снег и проклизавамо. Штапови упадају дубље у снег. По сипару се пењемо четвороношке – један корак горе, два проклиземо доле. Опет гледер. Десети сат успона. Сви се окупљамо на "острвцу стена" у "мору" снега. У петнаест часова правимо паузу за ручак. Почине киша.

Без зимске опреме, дереза, ујади, цебина ... сваки наставак пута је немогућ. Пред нама су још два врха под ледом. До Маја Језерца (2694 мнв) смо тако близу, а тако далеко. Одлучујемо се за повратак са висине од око 2400 мнв. Разочарани крећемо назад истим путем. Кабанице скидамо већ после преласка првог гледера, јер киша престаје. Сунце нас греје и пржи све до Окола, а онда опет пљусак.

Минибус је требао да нас сачека са нашом опремом, сувом пресвлаком и храном. Седимо на мокрој земљи ознојани, покисли и гладни чекајући превоз. И кад смо већ уговорили други превоз, наш возач се појавио око 22:00 часа. У хотел стижемо сат после поноћи.

У суботу 24. јуна после доручка напуштамо Скадар и крећемо ка Црној Гори и Србији. Прошли смо све граничне процедуре и без проблема стигли у Србију. ПД "Камена Гора" из Пријепоља организовало је раф-

тинг Лимом. Једна група се одлучила за адреналин туру Лимом, друга група обишла је манастир Милешеву који се налази у долини истоимене реке, задужбину српског краља Владислава из 13. века.

У Нови Сад смо стигли у недељу 25. јуна око 6 часова.

*Александра Пивнички-Вујичић
Драгана Кљајић*

VRŠAČKA TRANSVERZALA

Pre trideset godina, 1976. godine grupa planinara entuzijasta došla je na ideju da stvori Vršacku transversalu sa ciljem da se bolje upoznaju lepote i znamenitosti Vršackih planina i najvišeg vrha Vojvodine – Guduričkog vrha. U ostvarivanju ideje učestvovali su Rade Kovačević – Guliver, od strane PSS Vojvodine, iz PSD "Vršacka kula": Ljubomir Demšar, tadašnji predsednik društva, Peca Stanko i Gačuf Valter, a iz PSD "Železničar", Vršac: Slobodan Markov i Rade Radičević.

Dogovoreno je da transversala ima 6 tačaka i da kreće od hotela "Srbija" iz centra grada kao KT 1, pa da poveže Kulu, KT 2, pa zatim planinarski dom na Širokom bilu, KT 3, Lisičja glava KT 4, najviši vrh Vojvodine Gudurički vrh 641 m KT 5 i da se završi u manastiru Mesić, KT 6. Gačuf Valter je napravio skicu tako osmišljene transversale. Napravljeni su i pečati, dnevници i značke

transverzale koje je uradio PSS Vojvodine. Dve godine kasnije je to preneto da uradi PSD "Vršačka kula", Vršac i od tada PSD "Vršačka kula" vodi računa o transverzali. Prvu trasu transverzale su markirali članovi "Vršačka kula": Stanko Peca, Kosta Filipović i Valter Gačuf, a iz "Železničar": Rade Radičević, Jelena Mirić, Petar Bobić i Veselin Petrović. Transverzala je zvanično otvorena 8. oktobra 1976. godine. Prvi vodič grupi od 56 planinara na otvaranju transverzale bio je Gačuf Valter. Od toga dana transverzalu je prešlo više hiljada učesnika, a zvanično je uvedeno u dnevnik transverzale 3352 učesnika. Na traženje mnogih planinara da se transverzala proširi i izgradnjom manastira Središte u Malom Središtu na inicijativu Dragana Jovanovića – Brice iz PSD "Železničar", Vršac i Valtera Gačufa iz PSD "Vršačka kula", Vršac i delimično po trasi Grnčarski Bogice (PSD "Vršačka kula") 2001. godine je proširena Vršačka transverzala sa 6 KT na 8 KT. Transverzala od tada ima sledeće kontrolne tačke: KT 1 – Sportski centar Milenijum (105 m); KT 2 – Vršačka kula (399 m); KT 3 – Đakov vrh (449 m); KT 4 – Planinarski dom na Širokom bilu (246 m); KT 5 – Lisičija glava (590 m); KT 6 – Manastir Središte (202 m); KT 7 – Gudurički vrh (641 m) i KT 8 – Manastir Mesić (153 m). Sadašnja trasa transverzale iznosi 39 kilometara.

Na inicijativu Ljubana Živkovića (PSD "Vršačka kula") 2003. godine, su po njegovoj zamisli on i Gačuf

Valter napravili kartu transverzale sa slikama i kratkim opisima svih osam KT, koja je oštampana u 500 primeraka. Takođe je napravljen i bedž transverzale po Valterovoj ideji i nacrtu. Pošto se ove godine puni 30 godina Vršačke transverzale po Valterovoj zamisli i nacrtu napravljen je i jubilarni pečat transverzale i oštampan je novi dnevnik transvertale. Takođe je obnovljena markacija sa crveno belim krugom i slovom T. Prokrčene su staze koje su zarasle. U obeležavanju i krčenju staza ove godine su učestvovali: Milenko Lazić, Dragan Jakšić, Valter Gačuf, Ranko Račović, Marija Bakoš, svi iz PSD "Vršačka kula" i iz PSD "Železničar" Dragan Jovanović – Brica.

КТ-1 СЦ "МИЛЕНИЈУМ"

(105 м/нв)- спортски центар је отворен 2001. године. Одатле се иде степеницама до Црквице 254 м/нв. Недалеко од ње налази се црквица у изградњи, посвећена Св. Теодору, вршачком владики којег су Турци живог одрали. Даље се стазом узбрдо иде на Кулу.

КТ-2 КУЛА (399 м/нв)- На истоименом врху налази се утврђење тј. остаци утврђења које је настало половином XIV века. Остала је бранић кула висине 20 м ширине 6 м и дебљине зидова 2,5 м. Сада се врше археолошка ископавања и рестаураторски радови. Са Куле се пружа леп видик на све четири стране света. Према западу као на длану лежи град Вршац. Ка северо-западу види се Аеродром и Пилотска академија ЈАТ-а, према

истоку виде се врхови Вршачких планина. Даље према југу плаве се Карпати који се спуштају према Ђердапској клисури на југо-истоку, на југу се виде термоелектро-трана "Костолац". На југо-западу уздиже се из питомих банатских равница Делиблатска пешчара. За време изузетне видљивости види се и Авала. Даље нас стаза води преко Турске главе (402 м/нв) ка одмаралишту "Црвеног крста", које се реновира. Даље се иде путем ка одмаралишту "13 мај". Наставља се стазом поред извора до Ђаковог врха.

КТ-3 ЂАКОВ ВРХ (449

м/нв)- На истоку се пружа поглед на Лисичју главу и Делиблатску пешчару. Стаза води доле на видиковац и узлетиште за параглајдере, па поред шумарске куће, излази на пут и у кривини на Гренчарсков извор који се налази испод дрвета. Даље се иде путем до раскрснице. Десно се иде у пл. дом "Панонија" ПСД "Железничар", а горе путем у пл. дом "Вршачка кула".

КТ-4 ПЛАНИНАРСКИ ДОМ "ВРШАЧКА КУЛА" на Ши-

роком билу (246 м/нв)- Зграда дома је саграђена 1935. године, а као планинарски објекат се користи од 1955. године. Дом ради преко целе године. Смештај је у 8 двокреветних соба, 5 двокреветних бунгалова и у соби са 10 кревета. Собе се загревају централним грејањем, а дом располаже техничком водом из кишњичаре. Дом је добро снабдевен пићем и храном.

Даље се креће земљаним путем до превоја Бонен плате где је шумарска кућа, па шумским путем узбрдо кроз густу листопадну шуму до развалине, а од ње нешто оштријим успоном даље стазом до Лисичје главе.

КТ-5 ЛИСИЧЈА ГЛАВА (590

м/нв)- Са ње се пружа поглед на све стране, а највише је уживање гледати доле према југу на Широко било. Потребно је педесетак метара се вратити истим путем којим смо дошли, а на раскрсници скренути десно. Стаза даље води стрмо доле кроз веома лепе пределе са неколико видиковаца и спушта се у село Мало Средиште (154м/нв). Даље кроз село до манастира.

КТ-6 МАНАСТИР МАЛО СРЕДИШТЕ (202м/нв)-

Црква манастира Свете Педесеторице подигнута је код извора који никад не пресушује. Манастир је још у изградњи. Од манастира се наставља један део широким путем, а затим стазом кроз шуму. Излази се на велику раскрсницу, а затим наставља гребеном узбрдо према врху.

КТ-7 ГУДУРИЧКИ ВРХ (641

м/нв)- НАЈВИШИ ВРХ ВОЈВОДИНЕ. На њему се налази бетонски стуб висине 1 метар који означава сам врх. Мало даље се налази метална кутија у којој се налази књига за уписивање. На око 750 м низ широк пут и 250 м од пута доле налази се Плави извор. На око 500 м од маркиране стазе путем уз сам пут налази се други

извор. Са врха се спушта стазом до широког пута, наставља њиме до раскрснице и скреће десно шумским путем кроз шуму а затим преко ливада и поља до села Месића. Кроз село се иде до манастира. На путу се налази продавница која ради цео дан.

КТ-8 МАНАСТИР МЕСИЋ (153 м/нв) -

Посвећен је Св. Јовану Крститељу. Настао је у XIV веку. Манастирска црква је током времена више пута рушена и паљена, али је задржала карактеристике црквене архитектуре XVII века када је обновљена. Фреске потичу из XVIII века а испод њих је пронађен старији слој. Ово је задња тачка трансверзале.

Одавде се наставља маркицијом до Планинарског дома на Широком билу.

Валтер Гачуф

45. SLET ŽPD SRBIJE

Večernjim vozom iz Subotice za Bar, krenuli smo tog 12. jula prema mestu Lučice, na samoj granici sa Crnom Gorom. U početku smo mislili da smo promašili voz, jer je ovde bilo mnogo starijih osoba, od kojih smo se za polovinu zapitali jesu li uopšte pokretni obzirom na njihove pozne godine, onda smo se setili da se u vagonu nalaze i članovi novosadskog Železničara, što je objašnjavalo ovaliku količinu starijih putnika. Novosađani su međutim

imali i malo iznenađenje za sve one koji su poznavali strukturu njihovog članstva, trećinu njihovog tima činila je tinejdžerska populacija Šajkaša. Mi smo to veće pomislili "dobra deca", jer su već uveliko spavali kada smo mi ušli u voz, a oni ispadoše gori i od najgorih planinara. Kada još nisu ni digli šatore po dolasku u kamp, a već su se dohvatili piva, moja malenkost, na primer, lično se uverila u ovu tvrdnju na osnovu primera jednog maloletnika koji je tri puta mlađi od vašeg reportera, a na akciji je popio piva koliko ovaj u životu svom nije popio.

Mesto smo jedva našli, u kupeu sa jednom finom bakicom koja je prespavala ceo put, a svaki put kada bi se probudila pitala: "Deco, hoćete da sednete", pri čemu joj nije ni palo na pamet da pomeri svoje veliko dupe sa jednog od dva sedišta koje je zauzela. Srećom da smo za razliku od naših saputnika, mi ipak neki planinari pa smo navikli na razne neudobnosti.

13. jula u rano jutro stižemo na odredište i sledećih 6 km prelazimo u kombiju koji nas dovozi do planinarskog doma. Još istog dana smo obišli slapove Sopotnice i pohodom na ovu prirodnu lepotu se aklimatizovali za sutrašnju celodnevnu pešačku avanturu.

14. jula celokupna ekipa indijskih zajedno sa još 100 tinak planinara iz drugih mesta kreće na planinu Jadovnik u pohod na 1732 metara visoki vrh Katunić. U početku nam krene dobro, a onda nas odjedared potera neki maler, tačnije,

Mariju je poterao, spopadne je neka mučnina. Noge počеше da joj klecaju, te se ona, jadna, brže bolje u kamp vratila, da u šator privilegne i bolest opaku mirovanjem pobedi. Ovaj događaj je izazvao dvostrane probleme. Pošto je odustala od šetnje i vratila se u kamp, Marija je upala u Ljubinu zamku i bila je osuđena da do našeg povratka sluša Ljubine priče kojima se kraj nije nazirao. Sa druge strane, trojka koja je nastavila pohod u svojim redovima je imala mlađanog Lakija, koji je neumorno, celim putem ispaljivao gomilu suvišnih i ne retko izuzetno glupih pitanja. Da je Marija u tim trenucima bila sa nama, težina Lakijevog smaranja bila bi ravnomerno podeljena na tri glave, ovako nagrabusiše samo dva naša predstavnika.

Pešačka tura je bila izuzetno kvalitetna, što nije ništa čudno ako se zna da su Kraljevcani organizatori sleta, što podrazumeva i pravo na izbor mesta za njegovo održavanje. Zadovoljni što smo namirili nasušne planinarske potrebe za trenjem u stopalama, čistim vazduhom i beskrajnim pogledom sa visine, ubrzali smo naš povratak u kamp, jer se ispostavilo da su lekovi, koje je Marija za svoju boljku koristila ostali u našim rančevima. Počela je trka sa vremenom. Bližio se 15-ti sat, vreme kada je naša koleginica morala popiti lek, noge su jurile a kolena klecala od stalnog napora prilikom strmog spusta. Kada smo konačno stigli dočekalo nas je mrtvački bledo i ispijeno Marijino lice. U tim prvim trenucima šoka, već su počele da mi

na pamet padaju ideje o promeni naziva Dunavskih čarolija, koje bi se u znak sećanja na nju od tada zvale Marijin Čortanovački memorijal. Moje crne misli i Sanjinu suzu za tragično nastradalom drugaricom prekinula je sama Marija, praznim i umornim glasom izgovarajući: "Al' me je smorio onaj Ljuba". Odahnuli smo i shvatili: stigli smo na vreme, a njeno izmučeno i smoreno lice govorilo je o posledicama druženja sa somborskim planinarom koji je svojevremeno ušao u anale vojvođanskog planinarstva dobivši laskavo priznanje "zaslužni planinar Vojvodine samo na osnovu broja rančeva i druge opreme na planinarskim akcijama širom zemlje.

15. jula smo splavarili na Limu, na žalost samo muški deo ekipe. Reka spora u ovo doba godine. Ipak je imala svoje draži zbog ekipe u čamcu. Par jačih bukova za zadovoljavanje ekstremnijih potreba i pljuska koji nas je iznenadio na otvorenom uskraćujući nam mogućnost da se negde sakrijemo. Ova ekskurzija je imala jednu veliku manu – nismo uspeali da se u kamp vratimo na vreme pa smo propustili takmičenje u nadvlačenju konopca, disciplini koja je na sletovima uvek izazivala najviše uzbuđenja kako kod publike, tako i kod samih takmičara.

Prilikom da u svojstvu gledalaca uživaju u ovoj izuzetnoj sportskoj svečanosti imale su Sanja i Marija koje su uprkos uloženom velikom trudu da što ilustrativnije opišu dešavanja na sportskom terenu, nisu uspele da nam u potpunosti dočaraju

propuštene događaje. Bio je to spektakl za koji važi ona stara i izlizana fraza: "to se ne može opisati, već samo doživeti".

Zamislite samo finalni duel. To je bilo vredno gledanja. Novosadski teškaši u ženskoj konkurenciji, protiv potpuno nebitnog i marginalnog protivnika koji je ostao u senci favorita. Bio je to najuzbudljiviji trenutak sleta koji je odlučivao o ukupnom pobjedniku na akciji. Dok mi Sanja i Marija opisuju propušteni događaj, živo gestikuliraju u pokušaju da što bolje opišu takmičenje, ja u svojoj glavi pravim usporeni snimak najzanimljivijih detalja i potajno se nadam da će novosađanke pobediti. Mislim se nešto, dok ih onako stare i zanemoćale u svojoj mašti posmatram, da ako sada ne pobjede, nikada im to neće poći za rukom. Polovina novosadske ekipe će se u vreme održavanja sledećeg sleta davati 40 dana na grobljima u njihovim rodnim selima. Zato sa zadovoljstvom slušam kraj priče koja se završava upravo onako kako sam i priželjkivao. Bilo mi je baš drago Novosađani su definitivno zaslužili pobjedu, jer su se dugo i naporno pripremali i na tom putu bili spremni da pogaze i najosnovnije etičke principe. U konkretnom slučaju prijavivši žensku ekipu u nadvlačenju konopca, iako je postojao dogovor između predstavnika društava koja su učestvovala na sletu da se ne prijavljuju ženske ekipe u ovoj disciplini. Dakle, aplauz za one koji ne poštuju dogovor za koji su i sami glasali, čak i predložili, zarad nekakvog starog pehara.

Vrhunac akcije desio se još iste večeri, na proglašenju pobjednika. Praćena zavidnim pogledima onih koji nisu uspjeli da pobjede, ali i bodrena radosnim poklicima ostalih Novosađana, ponosna selektorka šampionske ekipe napravila je mali defile kroz kamp čvrsto u ruci držeći upravo osvojeni pehar. Skroman po prirodi, ovaj čov..., a ne ne, ipak žena. Dakle, ova žena, ova majka, sjajni strateg koji je svoju ekipu doveo do samog voha planinarskog sporta, tiho se povukla u svoj šator, ostavljajući razuzdane šajkaške tinejdžere da luduju uz raznovrsnu muziku sa razglasa i u pivu koje više nisu morali da kriju iza leđa. Te večeri teško da je bilo sna u šatoru našeg velikog sportskog stručnjaka. Srce je ponosno lupalo u ritmu pobjede, a fanatična želja da preda pehar svom predsedniku, tresla je svaki njen mišić.

16. jula smo imali neplaniranu pešačku turu za koju se na pola puta ispostavilo da nam je prijala. Sa železničke stanice u Lučicama krenuli smo polu praznim vozom koji nas je doveo do Beograda, a koji sat kasnije stižemo i u Indiju.

Slet je održan na izuzetno lepom terenu Sopotnice, a domaćin akcije PSD "Železničar" iz Kraljeva uspeo je da nadmaši najbolje sletove u zadnjih 10 godina koje je takođe organizovao. Oni koji redovno dolaze na sletove znaju po domaćinu šta mogu da očekuju na njemu. To je ujedno i objašnjenje zašto je ove bilo tri puta više učesnika nego predhodne godine.

Sa druge strane, slet je još jednom potvrdio da on mora umreti. Neplaninarske discipline ubijaju planinarske ambicije učesnika, a takmičarski program nas prisiljava da i dalje vučemo kanap ili bacamo kamen. Najgore od svega što ovi sportovi nailaze na interesovanje, što samo potvrđuje brojnost neplaninara na sletovima.

Banić Vladimir

NAPOMENA AUTORA TEKSTA:

Ovaj tekst nije imao nameru da uvredi iskusne, stare planinare koji na planinu idu iz ljubavi prema njoj, a ne zato što su dokoni i što na planinarstvo gledaju kao na jeftin turizam.

B E R M E T

Uzme se bure od 100 litara.
Grožđe se berbi po sunčanom danu.
Zdravo, probrano grožđe se, sve dva po dva veže i poslaže na drvene kuke, evenge, pa se obesi u hladu, na promaji pod krovom.
Grožđe se prosuši do decembra, da prove. Onda se slaže u bure.
Bure se okrene i otvori dno.
Slaže se grožđe za širinu dlana, pa se pospe šakom slačice.
Smokve se stave, venčić, nekoliko strukova rena, pa žuti šećer, pa se oraščići, znate ono što se kupi u dućanu, iseckaju, pa se i oni stave.
Stavi se i pelenov cvet, suv, malo, tek-tek, pa opet grožđe, pa onda sve opet redom.

Od metline se napravi sito, onako unakrst, da se ne zaglavi slavina.

Bure se zatvori i, stavi se da leži, pa se naspe vino belo, rizling, najkvalitetniji, staro 2-3 godine, da se dobije rubinska boja.

Stoji 6 nedelja, a pije se tek oko Božića i o velikim praznicima.

***

Ono što ostane, istoči se u flaše i stavi u pesak u podrumu, za leto.

U bure se može opet nasuti belo vino, pa se može piti nešto slabiji bermet, odmah, za 2-3 dana .

Pomalo.

*Pripremila Mirjana Vašut po priči
starog monaha Manastira Hopovo*

ПОВРАТАК

Повратак са Гашербрума 2 је лично на драму која је могла да се претвори у трагедију тог 13. јула 2006. године. Нас четворицу: Горана, мене и наша два носача Садика и Саида је ухватило невреме. У планини смо остали сами. Спуштамо се, никога у кампу 4, кампу 3, кампу 2. Ту смо преноћили, умор нас је савладао. Снег је наставио падати целе ноћи, ујутро смо стресли снег са оно мало шатора што је изнад снега вирило. И кренули доле. Уместо да се наша надања испуне и ветар ослаби, догађа се супротно. Видљивост се смањује и ми се отежано оријентишемо, повремено губимо. Ужад коју смо поставили приликом успона због дубоког снега не мо-

жемо наћи и принуђени смо да готово вертикалне падине отпењавамо по мећави, а да и нисмо сигурни где ћемо сићи. Након више од шест сати (нормално је потребно око сат и по у силаску) спуштамо се на зараван у којој би требало да се налази камп 1. Преко сат времена смо се вртели у круг на површини нешто већој од 3 фудбалска игралишта јер нисмо могли наћи шаторе у олуји. Када смо их коначно нашли и на кратко се увукли у њих, дајем се наговорити од стране носача да кренемо даље и наниже према сигурности базног кампа. Уздам се у њихову процену да не вреди чекати да стане невреме, надамо се да познају ледник којим требамо проћи боље од нас и желимо да се што пре нађемо у сигурности базног кампа. Ни сад не знам да ли смо погрешили, али је ово спуштање од кампа 1 до базног кампа у дужини од око 7 км искуство које ћу памтити. Заставице које су иначе обележавале стазу ветар је однео, а свежи снег је покрио безбројне пукотине у леднику. Дobar део стазе смо препузали, то је начин да се снежни мост преко пукотине пређе без упадања. Ни то нам није помогло, више пута смо сви упадали, до појаса, врата, али смо у свим случајевима успевали да се задржимо сами или, уз помоћ уже-та, међусобно. Прозебли, уморни, полуслепи од оштрог снега који нам је стругао лице изгубили смо оријентацију и једноставно ишли доле, по осећају, у правцу базног

кампа. А онда се десило: у моменту сам се нашао лицем у снегу. Уже који је Горан био навезан на мене обмотало ми се око палца на левој руци и стравично ме затезало претећи да ми стргне рукавицу. Погледао сам напред, Горана није било, повикао сам на Саида и Садика који су ишли напред. Одмах су се окренули и преузели Горанову тежину док сам ја укопавао цепин. Мала рупа неколико метара од мене била је на месту где је Горан нестао у дубини. Пришли смо рупи. Тек у трећем покушају чуо сам се са њим, био је добро, само изубијан од удараца о ледене зидове. Пропао је преко десет метара и остао да виси на канапу. Почели смо са извлачењем и истовремено јавили бази за нашу невољу. Доле је шеф експедиције организовао спасилачки тим, није му било лако, неки су рекли да не треба нове људе доводити у опасност због нас. Ипак смо имали среће и сами извукли Горана на површину снега. Ионако не знам како би нас нашли када ни ми нисмо знали где се тачно налазимо у том леденом хаосу. Још сат времена на доле и срили смо се са спасилачким тимом, добили смо топлот чаја и заједно се по мраку спустили у базу коју смо доживели као свој топли дом. Горан се након овог догађаја вратио у Србију, ми смо сачекали да се време поправи и кренули на Г1.

Исо Планић